

Neen – Ilse Bockstaele

Graag bied ik je naast het boek ‘Neen’ ook dit didactisch pakket aan. Je kan het zowel als leerkracht als als leerling gebruiken. Voor je ligt geen afgewerkt kant-en-klaar-pakket waarvoor je alleen maar copy-paste hoeft te doen. Wel stel ik vragen bij de tekst, waardoor ik je oproep om op een bewuste manier stil te staan bij de inhoud ervan en om je eigen leven te vergelijken met dat van Neen, het hoofdpersonage van het boek.

1. Over de auteur

Meer informatie over mezelf en over mijn schrijverijen vind je op mijn persoonlijke website: <https://ilsebockstaele.wordpress.com>.

2. Een monoloog

Een monoloog. Het woord zegt het zelf, er is maar één persoon aan het woord. Het is een jonge vrouw die de zorg voor haar zus, die verstandelijk beperkt is, op zich neemt.

De jonge vrouw richt zich tot haar publiek. Tijdens het moment van spreken vraagt ze zich af waarom ze dat doet. Ze verwacht geen begrip van de luisteraar, maar wel dat ze zich op zijn minst anderhalf uur niet alleen zal voelen. Om zich niet alleen te voelen, heeft ze een publiek nodig dat actief luistert en dus ook reageert op wat ze vertelt. Ze is wel selectief, ze wil geen medelijden. Ze wil iets anders. Wat dat is, dat specificeert ze niet.

Welke gevoelens had jij bij het lezen van het boek? En welke gevoelens dringen zich aan je op als je in beeldt dat je in de schoenen zou staan van de jonge vrouw?

De jonge vrouw vertelt niet alleen het feitelijke relaas van haar leven met haar zus. Een monoloog is dé vertelvorm bij uitstek om ook gedachten en gevoelens van het personage weer te geven. Gedachten en gevoelens zijn zelden eenduidig, maar meanderen van het een naar het ander, zijn soms zelfs tegenstrijdig. Enerzijds is er de liefde voor de zus, anderzijds geeft de jonge vrouw ook blijk van de zwaarte van de voortdurende zorg.

Welke zijn de twee overwegende gevoelens waartussen de jonge vrouw zich voortdurend beweegt? Zoek voorbeelden van beide gevoelens in de tekst. Welke gevoelens overheersen uiteindelijk bij de vrouw?

“Ik denk dat ik het
aan u wil vertellen
omdat ik hoop dat
ik mij dan toch op
zijn minst anderhalf
uur niet alleen zal
voelen.”

Pagina 8

3. Kwaliteit van leven

Prof. dr. Bob Schalock ontwikkelde een model dat als basis wordt gebruikt om op zoek te gaan naar wat de kwaliteit van leven van mensen met een beperking kan bevorderen.

Bob Schalock stelt als basisprincipe dat het bij kwaliteit van leven bij mensen met een beperking om hetzelfde gaat als dat wat belangrijk is voor iedereen.

Voor je verder leest, stel jezelf eens de volgende vraag: ‘Waarvan word ik gelukkig?’ Neem de tijd en maak een lijstje.

Kwaliteit van leven is van belang in acht domeinen:

- Lichamelijk welbevinden
- Zelfbepaling
- Sociale inclusie
- Rechten
- Emotioneel welbevinden
- Interpersoonlijke relaties
- Materieel welbevinden
- Persoonlijke ontplooiing

Achteraan deze bundel vind je een afbeelding van het model van Schalock en worden de acht domeinen meer gespecificeerd. Neem een kijkje en vul je eigen lijst verder aan.

Blader nu terug door het boek en maak een lijst voor ‘Neen’.

Op onderstaande website vind je een overzicht van bijkomende vragen die je kan stellen om het model in te vullen. Vervang ‘de cliënt’ respectievelijk door ‘ik’ en ‘Neen’.

<https://mijnplandriestroom.nl/handleiding-domeinen-schalock/>

Vergelijk nu beide lijstjes met elkaar. Hoeveel overeenkomsten vertoont de lijst?

Op pagina 45 kan je lezen: ‘Ik bedoel maar, dat ge uzelf eens de vraag moet stellen waarvan ge gelukkig wordt. Echt, ons Marleen en ik, wij hadden alles om gelukkig te zijn.’

Nochtans is er niet zo heel veel. Ze gaan niet naar het bos. Ze moeten het stellen met een hoop bladeren in de woonkamer. Ze vervangen de zee door een wc-bril met schelpjes. En toch realiseert de jonge vrouw zich dat ze ook in deze beperking gelukkig kan zijn. Dat wat ze samen met

“Ik bedoel maar,
dat ge uzelf eens de
vraag moet stellen
waarvan ge gelukkig
wordt.”

Pagina 45

haar zus deelt is 'goed genoeg'. 'Goed genoeg' wordt vaak in een negatieve context geplaatst. Iets dat 'goed genoeg' is, scoort zo'n 5 à 6 op 10, zou ik zeggen. Geen uitmuntende score, dus.

Slaag jij erin om de beide woorden in 'goed genoeg' afzonderlijk en toch samen te beleven? Wanneer is het 'goed' en wanneer is het 'genoeg'? En wanneer is 'goed' ook echt 'genoeg'? Of wanneer is 'genoeg' ook echt 'goed'?

Geef enkele voorbeelden uit je eigen leven waarin je het gevoel had echt content/tevreden te zijn, terwijl je toch iets deed dat niet echt wauw was (bijvoorbeeld iets anders dan 'duiken met haaien', om zomaar een voorbeeld te geven). Wat zorgde ervoor dat je je toen zo gelukkig voelde?

Zelfbepaling

Als een ander basisprincipe stelt Bob Schalock dat de kwaliteit van bestaan van een persoon wordt vergroot als mensen zelf participeren in beslissingen over hun eigen leven.

Overloop voor jezelf eens de dag (of de dag van gisteren als het nog pas ochtend is) en schrijf de keuzes die je zelf hebt kunnen maken eens op, zoals wat je als ontbijt hebt gehad. Maak ook een lijstje van belangrijke beslissingen die je in je leven hebt genomen, vb. je studiekeuze.

Ga in het boek op zoek naar de keuzes die Neen zelf kan maken.

Vergelijk beide lijsten met elkaar. Welke lijst is het langst?

Dit besef heeft er bij mij voor gezorgd dat ik tijdens het schrijven van het boek bewuster gaan kijken ben naar de keuzes die ik zelf maak of heb gemaakt. En dat ik me ook bewuster ben van de consequenties van die keuzes. Want een keuze maken brengt ook verantwoordelijkheden met zich mee. Ik maak ook niet steeds de juiste keuze, maar ik heb dan wel steeds de keuze om iets weer goed te maken.

Welke keuze hebben de jonge vrouw en haar moeder (of hoofdzakelijk de moeder) lang geleden gemaakt? Wat zijn de consequenties van die keuze? Maken ze naar het einde toe een andere keuze?

Kent het verhaal volgens jou een happy end?

“'Neen', ge moogt

geen drie keer per

dag in bad. Neen,

ge kunt niet elke

dag croque

monsieur eten.

Neen, ge kunt bij

regenweer niet met

uw sandalen naar

buiten.”

Pagina 7

4. Concentrische cirkels

Het is aan ieder van ons om ons leven zo optimaal mogelijk te organiseren. Mensen met een beperking hebben daar meer ondersteuning bij nodig. Deze ondersteuning wordt weergegeven door personen binnen de vijf concentrische cirkels. Centraal staat de persoon met een beperking.

Bron: www.vaph.be

Vul eerst voor jezelf de vijf lagen van de cirkel in. Bij wie kan je terecht voor ondersteuning als je ziek bent, hulp nodig hebt bij je schoolwerk, verdrietig bent, ... Wie omringt jou allemaal in jouw leven?

Vul de cirkel ook in voor 'Neen'. Wie omringen haar?

Vergelijk eens. Waarschijnlijk kom je hier tot significante verschillen in het aantal personen en in de cirkels waarin ze staan.

Sociale inclusie

Voor vele mensen met een beperking zijn de meest nabije personen de professionele hulpverleners. Dit zorgt voor een wankel relatie. Professionelen veranderen van job, worden wel eens ziek, verhuizen, gaan met pensioen ... Dan verdwijnt voor de persoon met een beperking een belangrijke persoon uit zijn of haar directe omgeving. Ondersteuning van mensen met een beperking is dus een gedeelde verantwoordelijkheid van iedereen.

“Ons moe zei dat ‘we’ thuis voor ons Neen gingen zorgen. ‘We’ is dat geen meervoud? Maar ons moe, die doet al niet mee, want die gaat gaan werken. En Karla van nonkel Jos mag niet helpen van ons moe, want ...”

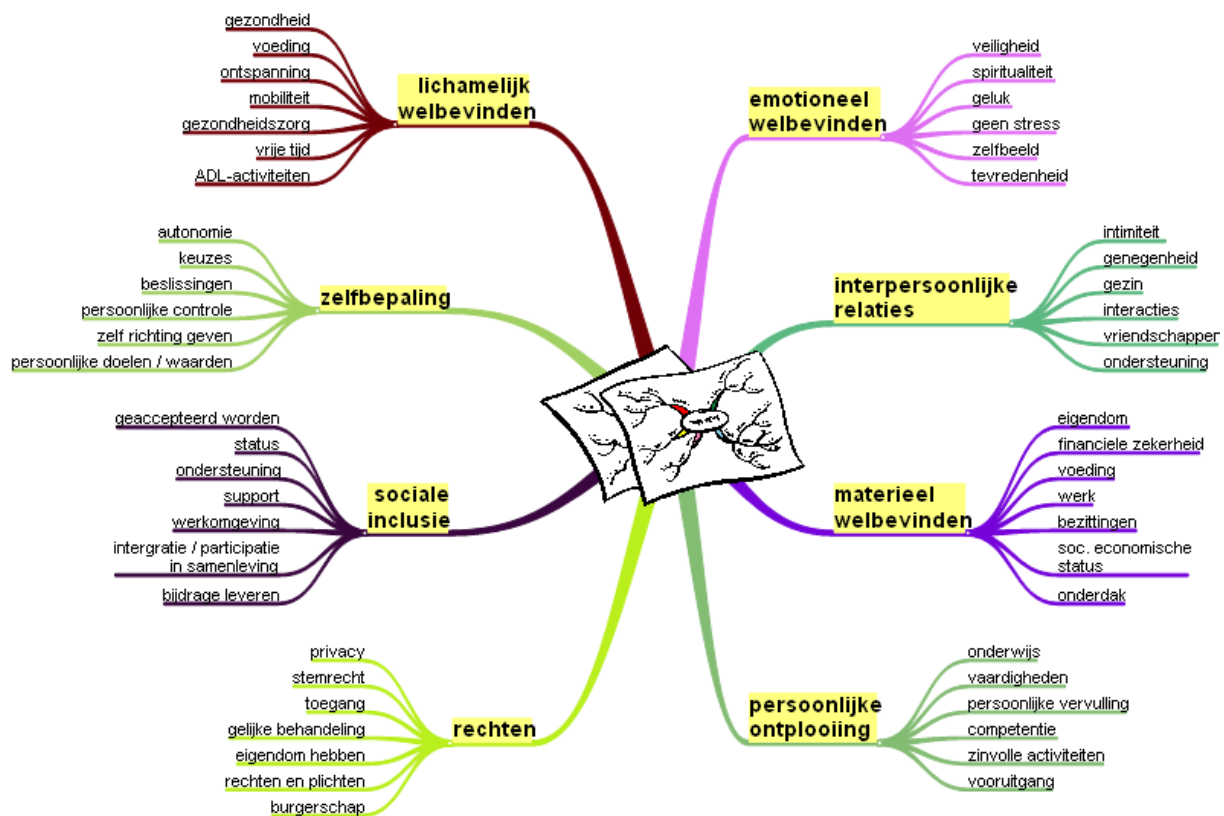
5. Tot slot

Welke zin of uitspraak is jou het meeste bijgebleven na het lezen van het boek? Waarom?

Zelf vind ik dat het boek in essentie gaat over die paar zinnen op pagina 46: 'Want uw leven, dat moet ge zelf maken. Maar de schoonheid in uw leven, dat zijn de anderen.'

Ilse Bockstaele

01/02/2018

Bron: www.dovencentrum-emmaus.be